

Amerikankarvatonterrierin jalostuksen tavoiteohjelma

versio 2

Hyväksytty Amerikankarvatonterrierit ja Rottaterrierit ry:n
vuosikokouksessa 7.6.2014

Ensimmäinen versio hyväksytty 10.4.2010

Sisällysluettelo

1 Yhteenveto	3
2 Rodun tausta	5
3 Järjestöorganisaatio ja sen historia	6
4 Nykytilanne	8
4.1 Populaation koko ja rakenne	8
4.1.1 Populaation koko	8
4.1.2 Populaation ikärakenne	9
4.1.3 Populaation monimuotoisuus ja tehollinen kannankoko	10
4.1.4 Yksittäisten koirien käyttö jalostukseen	13
4.1.5 Rodun populaatiot maailmalla	20
4.2 Luonne ja käyttäytyminen sekä käyttöominaisuudet	20
4.3 Terveys	21
4.3.1 PEVISA-ohjelmaan sisällytetyt sairaudet	21
4.3.2 Muut Suomessa todetut merkittävät viat ja sairaudet	21
4.4 Ulkomuoto	27
5 Yhteenveto aiemman tavoiteohjelman toteutumisesta	31
6 Jalostuksen tavoitteet ja strategiat	32
6.1 Visio	32
6.2 Rotuyhdistyksen tavoitteet	33
6.2.1 Populaation kokonaistila ja rakenne	33
6.2.2 Luonne ja käyttöominaisuudet	33
6.2.3 Terveys	33
6.2.4 Ulkomuoto	34
6.3 Rotuyhdistyksen strategia	34
6.3.1 Jalostussuositukset	34
6.4 Uhat ja mahdollisuudet	36
6.5 Varautuminen ongelmiin	37
6.6 Toimintasuunnitelma JTO:n toteuttamiseksi	37
7 Tavoiteohjelman toteutumisen seuranta	38
8 Lähteet	38

1 YHTEENVETO

Amerikankarvatonterrieri (American Hairless Terrier, AHT) on pieni - keskikokoinen, lihaksikas ja rakenteeltaan sopusuhtainen koirarotu. Se voi olla karvaton tai karvallinen. Luonteeltaan se on energinen, utelias ja älykäs. Pienehkö koko ilman heiveröisyyttä ja terrierimäinen luonne ovat piirteitä, joihin amerikankarvatonterrierissä usein ihastutaan. AHT:t ovat ketteriä ja helposti motivoitavia ja siksi sopivia erilaisiin koiraharrastuksiin kuten agilityyn. Rodun suosio onkin ollut kasvussa sen Suomeen saapumisesta lähtien.

Amerikankarvatonterrieri on uudehko rotu. Ensimmäinen amerikankarvatonterrieri syntyi vuonna 1972 puhtasrotuiseen ja karvalliseen rottaterrieripentueeseen Yhdysvalloissa. Karvatonta yksilöä risteytettiin rottaterriereiden kanssa ja sukusiitoksen avulla saatiin aikaan lisää karvattomia pentuja. Pian havaittiin, että amerikankarvatonterrierin karvattomuus periytyy muista karvattomista roduista poiketen resessiivisesti. Mutaatio on siis eri kuin muilla karvattomilla roduilla eikä amerikankarvatonterrierin karvattomuuteen liity hammaspuutoksia tai letaaligeeniä.

Rottaterrierien rekisteröinti United Kennel Club:iin (UKC) alkoi vuonna 1999 ja karvattomat koirat rekisteröitiin lisämaininnalla karvaton. Vuonna 2004 amerikankarvatonterrieri siirtyi omaksi rodukseen UKC:ssa. Rottaterrieriristeytykset ovat toistaiseksi UKC:n piirissä sallittuja, jotta amerikankarvatonterrierin geenipoolia voidaan kasvattaa. Lokakuussa 2011 American Kennel Club hyväksyi amerikankarvatonterrierin Foundation Stock Service (FSS) -rekisteriin. Vuoden 2014 alusta rotu nousi AKC:n Miscellaneous-luokkaan. Amerikankarvatonterrierejä on USA:n lisäksi monissa Euroopan maissa, kuten Ruotsissa, Saksassa, Belgiassa, Tsekissä sekä Venäjällä, Kanadassa sekä Japanissa.

Amerikankarvatonterrierin kantarotu rottaterrieri on kehitetty pääasiassa eurooppalaisista terrieriroduista. Sen alkuperäinen käyttötarkoitus on ollut toimia maatalan tuholaiсторjujana sekä ilmoittavana metsästyskoirana muun muassa oravanmetsästyksessä. Amerikankarvatonterrierit ovat pääosin seura- ja harrastuskoiria. Suomessa koirien luonteet ovat pääasiassa käyttötarkoitukseen sopivia, mutta parannettavaa toki löytyy. Onkin tärkeää kiinnittää huomiota koirien luonneominaisuuksiin jalostusvalintoja tehtäessä.

Amerikankarvatonterriereillä on ollut Suomessa vuodesta 2006 asti oma aktiivinen rotuyhdistys

Suomen Amerikankarvatonterrierit – SaKaTe ry, joka on pyrkinyt toiminnallaan yhdistämään rodun harrastajia ja tuomaan rotua tietoisuuteen. Yhdistys muutti nimensä vuonna 2013 Suomen Amerikankarvatonterrierit ja Rottaterrierit ry:ksi, lyhenne Sakate. Yhdistyksen tämän päivän tärkeimpiä tavoitteita on saada amerikankarvatonterriereille ja rottaterriereille virallinen rotutunnustus Suomessa.

Ensimmäiset amerikankarvatonterrierit tuotiin Suomeen vuonna 2003. Vuoden 2009 loppuun mennessä Suomessa oli vajaa 200 koiraa ja toukokuussa 2014 jo yli 550. Tuonteja koirista on yli 20 %. Koiria tuodaan Yhdysvaltojen lisäksi myös useista Euroopan maista. Koska Suomen populaatio on vielä nuori, on sen ikärakennekin poikkeava. 2012 – toukokuu 2014 Suomessa syntyneet ja Suomeen tuodut koirat muodostavat n. 47 % koko populaatiosta. Suomen populaatiossa tehollisen kannankoon ja populaation sukulaisuussuhteen muutoksen trendit ovat oikean suuntaisia. Tärkeä yksittäisten koirien jalostuskäytön mittari amerikankarvatonterriereillä on urosten ja narttujen jalostuskäytön suhde, joka on yhteensä vuosilta 2004 - 2013 0,95 eli erittäin hyvä. Eniten Suomen populaatioon tähän mennessä vaikuttanut uros on Horizon Rikki Tikki Tavi ja nartuista eniten on vaikuttanut Wudnshu's Ginger Dream Come True.

Rodun terveystilanne on melko hyvä. Amerikankarvatonterriereillä on jonkin verran pienille koiraroduille tyypillistä patellaluksaatiota. Myös atopioita ja allergioita tavataan jonkin verran.

Suomen amerikankarvatonterriereiden ulkomuoto ei ole kovin vakiintunut. Pääasiallisesti rodun yksilöt ovat helposti tunnistettavissa amerikankarvatonterriereiksi, mutta rodun ulkomuodossa on kehitettävää, kun sitä peilataan rotumääritelmään.

Amerikankarvatonterrierin jalostuksessa tulee ensisijaisesti ottaa huomioon terveys ja luonne. Myös ulkomuodon tasoon tulee kiinnittää mahdollisuuksien mukaan huomiota. Jalostusvalintoja tehdessään kasvattajan on otettava huomioon koko rotu, eikä vain oman kasvatustyön tulos. Jotta amerikankarvatonterrierin kasvatusta voi säilyä korkeatasoisena, lähivuosina on pyrittävä kasvattamaan rodun geenipoolia Suomessa, joka on mahdollista vain uusien tuontikoirien hankkimisella sekä rottaterrieriristeytyksillä. MyDogDNA –tulosten perusteella rodun monimuotoisuus on keskimääräistä parempi, joten tilanne on toistaiseksi varsin hyvä. Jotta rotua saadaan Suomessa kehitettyä, on kasvattajien sitouduttava yhteisiin tavoitteisiin ja noudatettava ohjeistuksia kasvatustyössään. Rodun sisällä ilmapiiriin tulee olla avoin ja keskusteleva.

2 RODUN TAUSTA

Ensimmäinen amerikankarvatonterrieri Pipe's Josephine syntyi vuonna 1972 puhtasrotuiseen karvalliseen rottaterrieripentueeseen Yhdysvaltojen Louisianassa. Koiran omistaja Edwin Scott alkoi tutkia karvattomuuden periytymistä. Josephine sai useita pentueita lähisukulaistensa kanssa. Ensimmäisessä pentueessa oli yksi karvaton narttu, mutta siitä ei ollut jatkamaan sukua, seuraavissa pentueissa syntyi vain karvallisia. Vasta vuonna 1981 Josephine sai pentueen poikansa kanssa, johon syntyi 1 karvaton uros ja 1 karvaton narttu sekä 2 karvallista narttua. Tämä karvaton uros paritettiin kaikille sisaruksilleen, jolloin syntyi useita karvattomia pentuja ja tästä alkoi rodun jalostus. Vaikka Scott ei koskaan käyttänyt muita kuin rottaterriereitä kasvatusohjelmassaan, hänen aikeenaan oli aina pitää karvattomat koirat omana rotunaan. Vuonna 1999 United Kennel Club tunnusti rottaterrierin ja karvattomat koirat rekisteröintiin UKC:iin rottaterrierin karvattomana variaationa.

Amerikankarvatonterrieri hyväksyttiin omaksi rodukseen United Kennel Club:ssa 1.1.2004. Rottaterrieriristeytykset ovat edelleen sallittuja UKC:n piirissä rodun geenipoolin laajentamiseksi. Kaikki risteytyspentueisiin syntyvät koirat rekisteröidään amerikankarvatonterriereinä (american hairless terrier, coated), vaikka ne ovat karvallisia.

Rottaterrierejä on voinut vuodesta 2004 lähtien rekisteröidä UKC:n ohella Amerikan kennel Club:n Foundation Stock Service® -rekisteriin. Kesäkuussa 2013 rottaterrieri sai täyden AKC rotuhyväksynnän. Amerikankarvatonterrieri hyväksyttiin American Kennel Club:n Foundation Stock Service® -rekisteriin 11.10.2011. Amerikankarvatonterrieri nousi AKC:n Miscellaneous-luokkaan 1.1.2014.

Amerikankarvatonterrierin kantarotu rottaterrieri on kehitetty Yhdysvalloissa 1900-luvun alkupuolella eurooppalaisista terrieriroduista, joista on käytetty ainakin sileäkarvaista kettuterrieriä, manchesterinterrieriä, bullterrieriä ja jo sukupuuttoon kuollutta valkoista vanhaenglanninterrieriä (Old English White Terrier).

Rotu kehitettiin maatalan tuholaiсторjujaksi. Koirien metsästysominaisuuksia sekä nopeutta haluttiin parantaa 1910 - 1920-luvuilla risteyttämällä rotuun muun muassa beaglea, whippetiä ja italianvinttikoiraa. Lisäksi sileäkarvaisten kettuterrierien risteytyksiä jatkettiin ja koon pienentämiseksi käytettiin myös amerikankääpiökettuterrieriä. Rottaterrieriä ei ole jalostettu

luolakoiraksi vaan muun muassa pidemmät jalat, pidempi selkä, syvempi rintakehä sekä muut rakenneominaisuudet tukevat sen käyttötarkoitusta maan päällä metsästäjänä nopeana tuholaistorjuna. Rottaterrieri metsästää rottia, jäniksiä ja sitä on erityisesti käytetty apuna oravanmetsästyksessä ilmoittamaan puussa olevista oravista. Maatalouden muuttumisen ja kemikaalien kehittymisen myötä rottaterrierin tarve tuholaisten hävityksessä pieneni ja rotu harvinaistui. Nykyään rottaterrieriä käytetään hyvin paljon seurakoirana.

Amerikankarvatonterrieri ei karvattomuutensa takia sovellu erityisen hyvin alkuperäiseen käyttötarkoitukseen eli tuholaistorjuntaan, mutta sen luonne vastaa hyvin pitkälti rottaterrierin luonnetta. Amerikankarvatonterrieri on pääasiassa seurakoira, mutta soveltuu hyvin myös erilaisiin koiraharrastuksiin aktiivisen luonteensa vuoksi. Amerikankarvatonterrierin jalostuksessa on joidenkin linjojen luonteissa huomattavissa kehitystä pehmeämmiksi ja ehkä paremmin seurakoiraksi soveltuvaksi, mutta pääosin rodussa halutaan säilyttää alkuperäinen terrierimäinen luonne.

Ensimmäiset amerikankarvatonterrierit saapuivat Suomeen Yhdysvalloista huhtikuussa 2003, kaksi narttua ja yksi uros. Toukokuussa 2004 syntyi Suomen ja koko Euroopan ensimmäinen AHT-pentue. Aluksi rodun harrastajat olivat pääasiassa muiden karvattomien rotujen harrastajia.

Vuoden 2009 lopussa Suomessa oli noin 200 amerikankarvatonterrieriä ja vuoden 2014 toukokuussa jo yli 550. Rotuyhdistys arvioi, että Euroopassa on yhteensä noin 1100 amerikankarvatonterrieriä. Maailman AHT-määrä on arvioiden mukaan noin 5000-6000 koiraa.

3 JÄRJESTÖORGANISAATIO JA SEN HISTORIA

Suomen Amerikankarvatonterrierit - SaKaTe ry:n perustamiskirja allekirjoitettiin 13.8.2005 ja yhdistys on merkitty yhdistysrekisteriin 17.3.2006. Yhdistys otti myös rottaterrierin rodukseen 2013, jolloin yhdistyksen nimi muutettiin muotoon Suomen Amerikankarvatonterrierit ja Rottaterrierit ry, lyhenne Sakate, jota käytetään mm. nettisivujen osoitteessa. Yhdistyksen tarkoituksena on liittää yhteen kaikki amerikankarvatonterrieri- sekä rottaterrieriharrastajat ja -kasvattajat.

Yhdistys järjestää amerikankarvatonteriirejä ja rottaterrierejä harrastaville jäsenilleen koiraharrastukseen liittyviä koulutuksia ja tapahtumia ja opastaa amerikankarvatonteriireistä ja rottaterriereistä kiinnostuneita rotuihin liittyvissä asioissa.

Sakate ry pyrkii kehittämään kasvatus- ja jalostustyössä tarvittavaa tietoutta hyvätasoisen koirankasvatuksen saavuttamiseksi.

Sakate ry:n tavoite on saada amerikankarvatonterrierille ja rottaterriereille virallinen rotutunnustus Suomessa ja sen vuoksi yhdistys pyrkii kehittämään yhteistyötä Suomen Kennelliiton organisaation kanssa ja toiminnallaan edistämään rotujen FCI-hyväksyntää.

Sakate ry on järjestänyt vuodesta 2007 alkaen virallisia UKC-näyttelyitä 2-3 näyttelyä vuodessa, näyttelytuomarit on kutsuttu Yhdysvalloista ja Iso-Britanniasta. Amerikankarvatonterrierien omistajat ovat kokoontuneet jokavuotiseen kesätapaamiseen vuodesta 2004. Yhdistys on vastannut kesäpäivien järjestämisestä perustamisestaan lähtien sekä toimintansa aikana järjestänyt jäsenilleen useita luentoja ja tapahtumia.

Sakate ry:n jalostustoimikunta ylläpitää pentuvälitystä, johon hyväksytään pentueet, jotka täyttävät yhdistyksen jalostussuosituksen. Pentueen kasvattajan on oltava yhdistyksen jäsen.

Vuonna 2013 yhdistyksen jäsenmäärä oli 133.

4 NYKYTILANNE

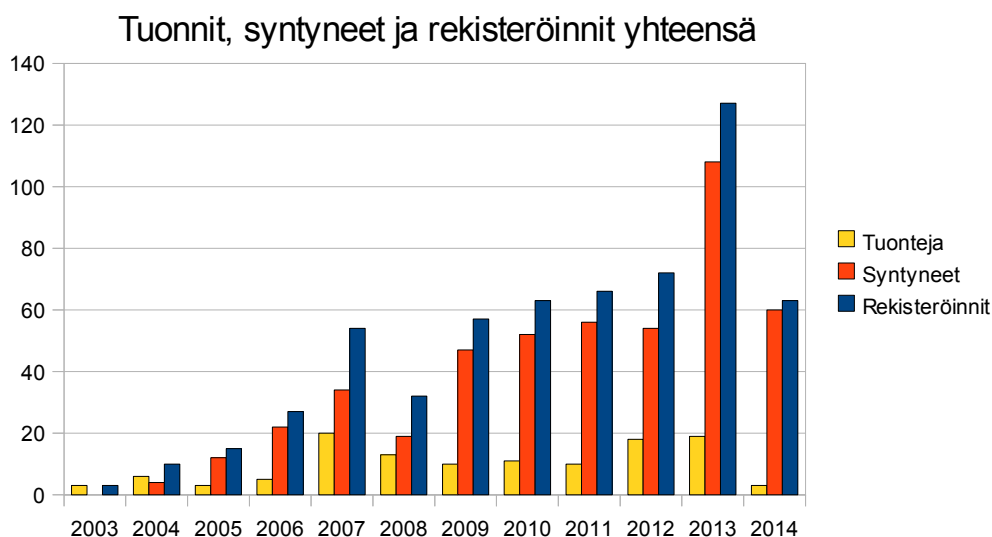
4.1 Populaation koko ja rakenne

4.1.1 Populaation koko

Suomen ensimmäiset amerikankarvatonterrierit (3 kpl) tuotiin vuonna 2003 rodun alkuperämaasta USA:sta. Ensimmäinen pentue syntyi vuonna 2004. Vuoden 2013 loppuun mennessä populaation koko oli lähes 500 koiraa, toukokuussa 2014 jo 560. Suomeen tuodaan vuosittain siitoskoiria ulkomailta (ks. TAULUKKO 1 sekä KUVAAJA 1). Tuontikoirat ovat pääsääntöisesti USA:sta, mutta koiria on tuotu myös monista Euroopan maista. (ks. TAULUKKO 2) Yhdistyksen tiedossa on, että taulukossa lueteltujen pentueiden lisäksi Suomessa on syntynyt ainakin yksi pentue, jonka vanhemmista ja pentujen rekisteröinnistä ei ole tietoa. Mahdollisesti rekisteröimättömiä koiria tuotu mm. Virosta.

Vuosi	Rekisteröinnit	Pentueita	Syntyneet	Tuonteja	Kasvattajat	Isät	Emät
2003	3			3			
2004	10	1	4	6	1	1	1
2005	15	4	12	3	3	1	4
2006	27	6	22	5	2	4	6
2007	54	9	34	20	7	7	9
2008	32	5	19	13	4	5	5
2009	57	12	47	10	7	7	11
2010	63	12	52	11	12	11	12
2011	66	15	56	10	10	15	15
2012	72	12	54	18	9	11	12
2013	127	22	108	19	14	20	22
2014	63	11	60	3	9	11	11
2003-2014	589	109	468	121	30	67	69

TAULUKKO 1. Rekisteröinnit, pentueet, tuonnit, kasvattajat 2003 – 5/2014.

KUVAAJA 1. Tuonnit, syntyneet ja UKC-rekisteröinnit yhteensä 2003 – 5/2014.

	Uroksia	Narttuja	Yhteensä
USA	33	39	72
Venäjä	2	7	9
Tšekki	4	4	8
Saksa	3	5	8
Ruotsi	3	2	5
Slovakia	2	3	5
Belgia	3	1	4
Norja	2	2	4
Italia		3	3
Hollanti		2	2
Latvia	1		1
Yhteensä	53	68	121

TAULUKKO 2. Amerikankarvatonterrierien tuonnit Suomeen 2003 – 5/2014.

4.1.2 Populaation ikärakenne

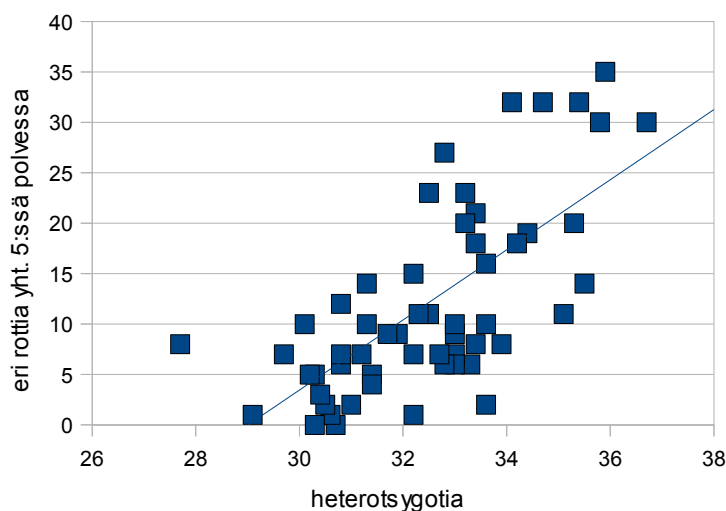
Koska ensimmäiset rodun yksilöt on tuotu Suomeen vasta vuonna 2003, on populaation ikärakenne poikkeava verrattuna muihin rotuihin. Suurin osa koirista on nuoria, vanhimmat koirat täyttävät 11 vuotta vuoden 2014 aikana. Ajanjaksolla 2012 – toukokuu 2014 Suomessa syntyneet ja Suomeen tuodut koirat muodostavat n. 47 % koko populaatiosta. Ikärakenne selittyy sillä, että rotu on uusi Suomessa ja sen tunnettuus ja suosio on kasvanut viime vuosina. Huonona puolena

voidaan mainita, että tietoa suomalaisten koirien terveydestä vanhemmalla iällä ei vielä ole kovin paljoa.

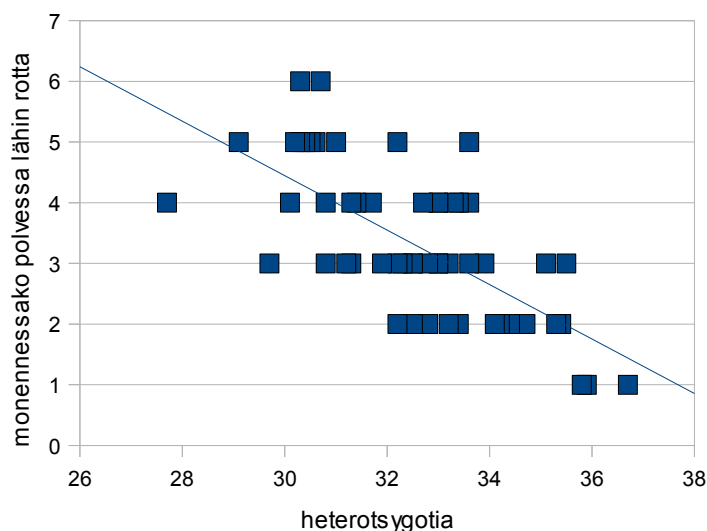
4.1.3 Populaation monimuotoisuus ja tehollinen kannankoko

Populaation tehollinen kannankoko kertoo rodun geneettisestä monimuotoisuudesta ja jalostuspohjan laajuudesta. Mitä pienempi se on, sitä nopeammin rodusta häviää erilaisia geeniversioita, jolloin monimuotoisuus vähenee. Rodun geneettinen monimuotoisuus on tärkeää, sillä monimuotoisuuden vähetessä populaation sukusiitosaste kasvaa. Sukusiitosasteen kasvu vaikuttaa negatiivisesti rodun elinvoimaisuuteen, erityisesti terveyteen ja lisääntymisominaisuuksiin.

Amerikankarvatonterrierin populaatio on osittain avoin, sillä roturisteytyksiä rottaterrieriin tehdään vielä säännöllisesti UKC:n piirissä. Rottaterrierien kanta on paljon AHT:ta isompi ja roturisteytyksien ansiosta rotuun saadaan uusia genejä, jotka ovat osaltaan ehkäisemässä monimuotoisuuden vähenemistä. Jo 59:ltä amerikankarvatonterrieriltä on saatu MyDogDNA-tulokset toukokuuhun 2014 mennessä ja näistä tuloksista voi selvästi nähdä, että roturisteytmät nostavat monimuotoisuutta, heterotsygotia korreloi tilastollisesti merkitsevästi sekä sen kanssa, kuinka lähellä takana on rottaterrieri että sen kanssa kuinka paljon sukutaulussa esiintyy eri rottaterrierejä. (ks. KUVAAJA 2 ja 3) Amerikankarvatonterrierin heterotsygotian mediaani on 32,5% , vaihteluväli on 27,7 – 36,7.

KUVAAJA 2. Heterotsygotian ja sen kuinka paljon 5 polven sukutaulussa esiintyy eri rottaterrierejä korrelaatio. Korrelaatio 0,7, p-arvo <0,001

KUVAAJA 3. Heterotsygotian ja sen kuinka monenessa polvessa esiintyy lähin rottaterrieri korrelaatio. Korrelaatio -0,68, p-arvo <0,001

Populaation tehollinen kannankoko (N_e) voidaan laskea kaavalla $N_e = 4 * N_m * N_f / (N_m + N_f)$, jossa N_m on siitokseen käytettyjen urosten ja N_f siitokseen käytettyjen narttujen lukumäärä. Laskukaavaan liittyy oletus, että pariutuminen on satunnaista, eikä valintaa eläimien välillä ole. Koska koirien kasvatuksessa oletukset eivät toteudu, ovat lukuarvot aina yliarvioita ja siksi niihin tulee suhtautua vain suunta-antavasti. Tehollinen kannankoko tulisi olla yli 50 kappaletta, jotta rodussa säilyi tarpeeksi erilaisia geeniversioita eli rodun monimuotoisuus säilyy.

Lyhyellä aikavälillä sukusiitosasteen nousua voidaan yrittää välttää käyttämällä jalostukseen erisukuisia koiria. Pidemmällä aikavälillä sukusiitosasteen muutoksen määrää pelkäänsä tehollinen kannankoko. Tämän vuoksi keskimääräinen sukusiitosasteen muutos (ΔF) lasketaan käyttäen apuna populaation tehollista kokoa. Laskukaava on $\Delta F = 1 / (2 * N_e)$. Sukusiitosasteen nousu tulisi olla maksimissaan 0,5-1 % sukupolvessa. (ks. TAULUKKO 3.) Amerikankarvatonterrierien populaatio Suomessa on vielä pieni, tehollinen kannankoko on vuositasolla vielä kaukana viidestäkymmenestä ja sukusiitosasteen nousu on vielä aivan liian korkea, molempien suunta on kyllä oikea. Populaatio tarvitsee vielä pitkään uutta verta sekä tuontien että roturisteytysten muodossa, jotta se pystyisi säilyttämään rodun monimuotoisuuden.

	Ne	ΔF
2004	2	50
2005	3,2	15,6
2006	9,6	5,2
2007	15,8	3,2
2008	10	5
2009	19,2	2,6
2010	23	2,2
2011	30	1,7
2012	23	2,2
2013	42	2,1
2009-2013	101	0,5

TAULUKKO 3. Tehollinen populaatiokoko ja sukusiitosasteen muutos

$$N_e = 4 * N_m * N_f / (N_m + N_f)$$

$$\Delta F = 1 / (2 * N_e)$$

Amerikankarvaton terrierien sukusiitosprosentit on saatu pidettyä kiitettävän alhaalla huolimatta melko pienestä populaatiosta. (ks. TAULUKKO 4)

2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
6,36	3,01	3,02	1,56	2,03	0,92	1,59	0	0,59	1,68	0,2
	2,62	1,98	0,99	2,93	2,15	0,2	1,96	0	1,42	1,99
	2,13	0,68	0,95	0	3,72	1,03	4,16	0	1,19	0
	0	1,51	1,01	1,56	0,78	2,95	0,39	0	1,18	1,18
		3,26	0,4	2,76	3,15	2,34	1,83	2,83	2,03	2,38
		0	4,43		2,58	0,39	0,64	0,78	0,78	0
			1,78		1,43	1,27	1,4	2,97	0	0
			1,69		0,98	0,59	4,84	2,54	0	0,98
			0,63		0,78	2,74	1,2	1,58	1,38	1
					1,76	0	2,96	0,78	0,39	1,96
					1,81	2,36	2,23	3,73	0,39	0
					0	0,79	2,17	1,37	0,78	
							0,39	0,78	2,75	
							0,78		0,98	
							0,4		0,98	
									2,74	
									2,94	
									2,17	
									0	
									1,76	
									1,61	
									0,59	
mediaani										
6,36	2,38	1,75	1,01	2,03	1,6	1,15	1,4	0,78	1,19	0,98

TAULUKKO 4. Kaikkien Suomessa vuosina 2004 – 5/2014 syntyneiden pentueiden sukusiitosprosentit 5. sukupolvella laskettuina

4.1.4 Yksittäisten koirien käyttö jalostukseen

Yksittäisten koirien vaikutus populaatioon ei saa kasvaa liian suureksi. Tavoitteena on, että käytettyjen urosten ja narttujen suhde olisi mahdollisimman lähellä yhtä. Tiettyjen koirien tai sukujen suosiminen vähentää geneettistä monimuotoisuutta. Yksittäisten yhdistelmien sukusiitosastetta tärkeämpää on koko populaation sukusiitosaste, jonka nousua voidaan ehkäistä käyttämällä mahdollisimman monia koiria jalostukseen. Yksittäisen koiran jälkeläisten määrä ei saisi suositusten mukaan ylittää 10 % rajaa vuodessa tai 5 % rajaa sukupolvessa eli noin viidessä vuodessa. Myös käytetyimpien koirien sukulaisuussuhteisiin tulisi kiinnittää huomiota, jotta jotkut sukulinjat eivät yleisty liikaa verrattuna toisiin. Amerikankarvatonterrieriurosten prosentuaalinen jälkeläismäärä vuositasolla oli alkuvuosina hyvin korkea johtuen pienistä vuosittaisista pentumääristä, mutta tilanne on parantunut koko ajan ja vuonna 2012 päästiin jo tilanteeseen, että kaikkien urosten jälkeläisten määrä oli alle 10 % vuoden pentumäärästä. (ks. TAULUKKO 5, 6 ja 7.)

NARTUT	Pentueita	Pentuja	% kokonais- pentumäärästä
Ozark's Salsa	3	18	3,85
Sarantais Mercy And Truth	3	17	3,64
WMK's Have Mercy	4	16	3,42
Arwen Dream Centia	3	16	3,42
Wudnway Aida	3	16	3,42
Peritos Mona Lisa @ Sarantais	2	15	3,21
Kidd K's Angel of Mine	2	13	2,78
Wudnway Jacklyn	2	13	2,78
Bay's Bushyfur F'Chowichan	3	12	2,57
Lar-Mon's Valentina N Finland	3	12	2,57
Sarantais & Lupaus First Kiss	2	11	2,35
Wudnshu's Bikini Bottoms	2	11	2,35
Wudnshu's Maple Syrup	2	11	2,35
Wudnshu Ginger Dream Come True	3	10	2,14
Bay's Bushyfur Cabrielino	2	10	2,14
BlueGK's Sunshine & Blue Skies	2	10	2,14
You Only You Alice	3	9	1,92
Rikki Tikki Tera	2	9	1,92
Sarantais & Lupaus Good Match	2	9	1,92
Bay's Bushyfur F'Conchot	2	8	1,71
Casiopeia Marcus Urlandus	2	8	1,71
Horizon Finnish Ace Of Hearts	2	8	1,71
Kidd's Blue My Mind	2	8	1,71
Unicometa'n Solo Kabare	1	8	1,71
Fairytale Kingdom Belinda	1	7	1,5
Kidd K's Noble Chocolate Lady	1	7	1,5
Poochville's Anjaleena	1	7	1,5
Sarantais Over the Hill	1	7	1,5
Arietta Pantha Rei	2	6	1,28
The Talley's Baby Doll	2	6	1,28
BlueGK's Adoring Ada	1	6	1,28
BlueGK's Helga	1	6	1,28
Bur-Way La Mome Piaf	1	6	1,28
Rikki Tikki Wiola	1	6	1,28
Sarantais Dancing With Wolves	1	6	1,28
Sarantais Tjusiga Tilda	1	6	1,28
Wudnway Coco Chanel	1	6	1,28
Bluegranite Rosa	2	5	1,07
Nudus Bellus	2	5	1,07
Liberty's Princess Charming	2	5	1,07
Nudus Diligo Runo	1	5	1,07
Poochville's Breezy Haiku	1	5	1,07
Timeless Silverado Bacardi	1	5	1,07
Aeryn Chiana Minies	1	4	0,85
Fairytale Kingdom Afrodite	1	4	0,85
Horizon Finnish White Flash	1	4	0,85
Moonstruck's Ain't I a Stinker	1	4	0,85
Poochville's Cheyenne (RT)	1	4	0,85
Rikki Tikki Tilda	1	4	0,85
Unicometa'n Dancing Queen	1	4	0,85
Wudnway April	1	4	0,85
Wudnshu Tempo Of Piedmont Blues	2	3	0,64
Bay's Bushyfur Belle Rainbow	1	3	0,64
Bay's Bushyfur F'Coree	1	3	0,64
Bellridge's Princess Penny	1	3	0,64
Caa-Allepo Cheyenne	1	3	0,64
Cal Val Caa-Allepo Willow (RT)	1	3	0,64
Czech Princess Minies	1	3	0,64
Feanor From Magpie's Castle	1	3	0,64
Nudus Estella Essentia Elegans	1	3	0,64
Rikki Tikki Nea	1	3	0,64
Sarantais Always Yours	1	3	0,64
Sarantais Endless Love	1	3	0,64
Wudnshu Cinnamon Twist	2	2	0,43
Coco Chanel Punto Valentino	1	2	0,43
Sarantais Always Love You	1	2	0,43
Sarantais Happy Heart	1	2	0,43
Poochville's Rought&Reddy Kyra	1	1	0,21
Sarantais Bom To Be Loved	1	1	0,21
Yhteensä	109	468	

TAULUKKO 5. Narttujen jälkeläismäärät 2004 – toukokuu 2014.

UROKSET	Pentueita	Pentuja	% kokonais- pentumäärästä
Flinthill's Crouching Heartbeat	3	18	3,9
Grand Animal Eros @ Sarantais	3	18	3,9
Wudnshu's Bushyfur Andy	4	17	3,67
Bentley Bubby Punto Valentino	5	16	3,46
Flinthill's Roustabout Rascal	4	15	3,25
Kidd K's Red Arrow	3	15	3,25
Arpeggio Pantha Rei	2	13	2,81
Nudus Canis Nabu	2	13	2,81
Horizon Rikki Tikki Tavi	4	12	2,6
BlueGKs Isle Take A Chance	2	12	2,6
Lupaus & Sarantais Kiss And Tell	2	12	2,6
Nekid's Tico Tico Blue Hawaii	3	11	2,38
Blairs Star Jimmy Jalovalpas	2	11	2,38
Bur-Way Tango	2	11	2,38
Flinthill's Richard The Lionheart	4	10	2,16
Sarantais Dancing With The Stars	3	10	2,16
Bay's Bushyfur Baron Rainbow	2	10	2,16
Moonstruck's Wintertime Love	3	9	1,95
Blue Mauricius Centia	2	9	1,95
Aliolin Ain't I Something	2	8	1,73
Unicometa'n Techno Dance	2	8	1,73
Sundial Cappucino	2	7	1,51
Buba Gamp Macy Gray	1	7	1,51
Prince Amadeo	1	7	1,51
Ramirez Sunsation Patriot (RT)	1	7	1,51
Sarantais & Sano Bolero Huurre	1	7	1,51
Tulimaan Edward	1	7	1,51
Bay's Bushyfur Acaxee	2	6	1,3
Bay's Bushyfur EComox	1	6	1,3
Caa-Allepo The Last Fire	1	6	1,3
Caa-Allepo Tomado	1	6	1,3
Hundkarusellens Kloka Kasper	1	6	1,3
Ahtfans Happy Cowboy @Nikes	1	6	1,3
Rikki Tikki Weeti	1	6	1,3
Sarantais & Lupaus Kiss Away	1	6	1,3
Sarantais Happy Gilmore	1	6	1,3
Sarantais Ljuvliga Linus	1	6	1,3
Pinnacles World Traveler	2	5	1,08
BlueGKs Playing With Fire	1	5	1,08
Caa-Allepo The Last Valley	1	5	1,08
Claybay's Beige Boy	1	5	1,08
Rikki Tikki Spede	1	5	1,08
Sarantais Black Pepper	1	5	1,08
Sarantais Mercy And Forgiving	1	5	1,08
Bay's Bushyfur E'Cochimi	1	4	0,87
Blairs Star Oliver Finn	1	4	0,87
Flinthill's American Dream	1	4	0,87
Flinthill's Meriwether Lewis	1	4	0,87
Rikki Tikki Rieputarallaa	1	4	0,87
Sarantais & Lupaus No More	1	4	0,87
Sarantais & Solaris Ursa Major	1	4	0,87
Sarantais I'm a Pepper	1	4	0,87
Wudnshu Bluegranite Hugo	1	4	0,87
Wudnway Erofay	1	4	0,87
Claybay's Buster	1	3	0,65
Kidd K's Chocolate Nobility	1	3	0,65
Nudus Diligo Oiva	1	3	0,65
Ramirez Xing The Finnish Line (RT)	1	3	0,65
SPK's Hot Diggety Dog	1	3	0,65
Caa-Allepo Rawit	2	2	0,43
Bay's Bushyfur F'Coocan	1	2	0,43
Lupaus & Sarantais Good Grief	1	2	0,43
Sarantais Love Me Tender	1	2	0,43
Kidd K's Finn Again	1	1	0,22
Sarantais & Lupaus Good N Evil	1	1	0,22
Sarantais Bom To Be Big	1	1	0,22
Sarantais Loverboy	1	1	0,22
Yhteensä	109	462	

TAULUKKO 6. Urosten jälkeläismäärät 2004 – toukokuu 2014.

Vuosi	Uros	Pentuja	Pentueet	% kokonais- pentumäärästä	Vuosi	Uros	Pentuja	Pentueet	% kokonais- pentumäärästä
2004	Flinthill's American Dream	4	1	100	2011	Arpeggio Pantha Rei	7	1	13
	yhteensä	4	1	100		Bur-Way Tango	6	1	11
2005	Horizon Rikki Tikki Tavi	12	4	100		Hundkaruselens Kloka Kasper	6	1	11
	yhteensä	12	4	100		Sarantais & Lupaus Kiss Away	6	1	11
2006	Flinthill's Roustabout Rascal	11	3	53		Grand Animal Eros @Sarantais	5	1	9
	Bay's Bushyfur Baron Rainbow	4	1	19		Sarantais & Lupaus Kiss And Tell	5	1	9
	Wudnshu's Bushyfur Andy	3	1	14		Sarantais & Solaris Ursa Major	4	1	7
	Wudnshu Bluegranite Hugo	3	1	14		Sarantais Dancing With The Stars	4	1	7
	yhteensä	21	6	100		Ramirez Xing The Finnish Line RT	3	1	5
2007	Wudnshu's Bushyfur Andy	7	2	20		SPK's Hot Diggety Dog	3	1	5
	Flinthill's Richard The Lionheart	6	2	18		Moonstruck's Wintertime Love	2	1	3
	Bay's Bushyfur Baron Rainbow	6	1	18		Sarantais Love Me Tender	2	1	3
	Bay's Bushyfur E'Comox	6	1	18		Flinthill's Richard The Lionheart	1	1	2
	Rikki Tikki Spede	5	1	15	Kidd K's Finn Again	1	1	2	
	Bay's Bushyfur Acaxee	3	1	8	Sarantais Loverboy	1	1	2	
	Sarantais Born To Be Big	1	1	3	yhteensä	56	15	100	
	yhteensä	34	9	100	2012	Blue Mauricius Centia	9	2	18
2008	Wudnshu's Bushyfur Andy	7	1	41		Flinthill's Crouching Heartbeat	7	1	13
	Flinthill's Meriwether Lewis	4	1	24		Arpeggio Pantha Rei	6	1	11
	Sarantais Dancing With The Stars	3	1	18		Sarantais Ljuvliga Linus	6	1	11
	Lupaus & Sarantais Good Grief	2	1	12		Bentley Bubby Punto Valentino	5	1	9
	Nekid's Tico Tico Blue Hawaii	1	1	5		Nudus Canis Nabu	5	1	9
yhteensä	17	5	100	Aliolin Ain't I Something		4	1	7	
2009	Flinthill's Crouching Heartbeat	11	2	23		Pinnacles World Traveler	4	1	7
	Blairs Star Jimmy The Jalovalpas	11	2	23	Sarantais & Lupaus No More	4	1	7	
	Nekid's Tico Tico Blue Hawaii	10	2	21	Caa-Allepo Rawit	2	2	4	
	Bentley Bubby Punto Valentino	7	2	15	Moonstruck's Wintertime Love	2	1	4	
	Bay's Bushyfur E'Cochimi	4	1	9	yhteensä	54	13	100	
	Flinthill's Richard The Lionheart	3	1	7	2013	Kidd K's Red Arrow	9	2	8
	Sarantais & Lupaus Good N Evil	1	1	2		Grand Animal Eros @ Sarantais	8	1	6
yhteensä	47	11	100	Nudus Canis Nabu		8	1	6	
2010	BlueGKs Isle Take A Chance	12	2	23		Unicometan Techno Dance	8	2	6
	Lupaus & Sarantais Kiss And Tell	7	1	13		Sarantais & Sano Bolero Huurre	7	1	6
	Kidd K's Red Arrow	6	1	11		Ahtfans Happy Cowboy @Nikes	6	1	6
	Moonstruck's Wintertime Love	5	1	9		Caa-Allepo The Last Fire	6	1	6
	Rikki Tikki Rieputarallaa	4	1	8		Caa-Allepo Tornado	6	1	6
	Flinthill's Roustabout Rascal	4	1	8	Rikki Tikki Weeti	6	1	6	
	Wudnway Erofay	4	1	8	BlueGKs Playing With Fire	5	1	5	
	Blairs Star Oliver Finn	4	1	8	Bur-Way Tango	5	1	5	
	Bay's Bushyfur Acaxee	3	1	6	Caa-Allepo The Last Valley	5	1	5	
	Bay's Bushyfur F'Coocan	2	1	4	Sarantais Black Pepper	5	1	5	
	Pinnacles World Traveler	1	1	2	Sarantais Mercy And Forgiving	5	1	5	
	yhteensä	52	12	100	Aliolin Ain't I Something	4	1	4	
					Sarantais I'm a Pepper	4	1	4	
				Nudus Diligo Oiva	3	1	3		
				Sarantais Dancing With The Stars	3	1	3		
				Sundial Cappucino	3	1	3		
				Bentley Bubby Punto Valentino	2	1	2		
				yhteensä	108	22	100		

TAULUKKO 7. Urosten jälkeläisten määrä verrattuna kokonaispentumäärään vuosittain

Hyvin käytettyjen jalostuskoirien tilannetta kuvaa myös jalostukseen käytettyjen urosten ja narttujen suhde. Kun suhde on yksi, on jalostukseen käytetty yhtä montaa urosta ja narttua. Ihannetilanteessa luku on mahdollisimman lähellä ykköstä. (ks. TAULUKKO 8.)

Vuosi	Isät	Emät	Isien ja emien suhde
2004	1	1	1
2005	1	4	0,25
2006	4	6	0,67
2007	7	9	0,78
2008	5	5	1
2009	7	11	0,64
2010	11	12	0,92
2011	15	15	1
2012	11	12	0,92
2013	20	22	0,91
2004-2013	59	62	0,95

TAULUKKO 8. Jalostukseen käytettyjen urosten ja narttujen suhde vuosittain

Yksittäisten koirien jalostuskäyttöä merkittävämpää on eri sukujen suosiminen jalostuskäytössä. Vaikka koira saisikin paljon jälkeläisiä, mutta nämä jälkeläiset eivät itse lisäänty, ei koiran vaikutus populaatioon olekaan välttämättä liian suuri. Isoisä- ja isoäititaulukko kertoo koiran jälkeläisten määrän useammassa sukupolvessa (ks. TAULUKKO 9 ja 10.)

	1. sukupolvi	2. sukupolvi	3. sukupolvi	yhteensä
Horizon Rikki Tikki Tavi	12	37	45	94
Nekid's Tico Tico Blue Hawaii	11	29	27	67
Rikki Tikki Spede	5	25	29	59
Bay's Bushyfur EComox	6	37	15	58
Flinthill's Crouching Heartbeat	18	31	7	56
Bay's Bushyfur Baron Rainbow	10	10	31	51
Flinthill's Roustabout Rascal	15	22	13	50
Wudnshu's Bushyfur Andy	17	16	14	47
Kidd K's Red Arrow	15	12	7	34
Moonstruck's Wintertime Love	9	19	6	34
Bur-Way Tango	11	20		31
BlueGKs Isle Take A Chance	12	11	7	30
Lupaus & Sarantais Kiss And Tell	12	18		30
Blairs Star Jimmy Jalovalpas	11	9	8	28
Sarantais Dancing With The Stars	10	13	3	26
Flinthill's Richard The Lionheart	10	8	6	24
Bentley Bubby Punto Valentino	16	6		22
Grand Animal Eros @ Sarantais	13	9		22
Arpeggio Pantha Rei	13	8		21
Nudus Canis Nabu	13	3		16
Caa-Allepo Rawit	8	6		14
Hundkaruselless Kloka Kasper	6	7		13
Flinthill's Meriwether Lewis	4	8		12
Rikki Tikki Rieputarallaa	4	8		12
Flinthill's American Dream	4	6		10
Wudnway Erofay	4	6		10
Blue Mauricius Centia	9			9
Aliolin Ain't I Something	8			8
Unicometa'n Techno Dance	8			8
Sarantais & Lupaus No More	4	7		11
Buba Gamp Macy Gray	7			7
Prince Amadeo	7			7
Ramirez Sunsation Patriot RT	7			7
Sarantais & Sano Bolero Huurre	7			7
Sundial Cappucino	7			7
Tulimaan Edward	7			7
Wudnshu Bluegranite Hugo	4	3		7
Ahtfans Happy Cowboy @Nikes	6			6
Bay's Bushyfur Acaxee	6			6
Caa-Allepo The Last Fire	6			6
Caa-Allepo Tomado	6			6
Rikki Tikki Weeti	6			6
Sarantais & Lupaus Kiss Away	6			6
Sarantais Happy Gilmore	6			6
Sarantais Ljuvliga Linus	6			6
BlueGKs Playing With Fire	5			5
Caa-Allepo The Last Valley	5			5
Claybay's Beige Boy	5			5
Pinnacles World Traveler	5			5
Sarantais Black Pepper	5			5
Sarantais Mercy And Forgiving	5			5
Bay's Bushyfur E'Cochoimi	4			4
Blairs Star Oliver Finn	4			4
Sarantais & Solaris Ursa Major	4			4
Sarantais I'm a Pepper	4			4
Claybay's Buster	3			3
Kidd K's Chocolate Nobility	3			3
Nudus Diligo Oiva	3			3
Ramirez Xing The Finnish Line RT	3			3
SPK's Hot Diggety Dog	3			3
Bay's Bushyfur F'Coocan	2			2
Lupaus & Sarantais Good Grief	2			2
Sarantais Love Me Tender	2			2
Kidd K's Finn Again	1			1
Sarantais & Lupaus Good N Evil	1			1
Sarantais Born To Be Big	1			1
Sarantais Loverboy	1			1

TAULUKKO 9. Isoisätaulukko. Kaikki lisääntyneet urokset, niiden pennut ja pentujen pennut

	1. sukupolvi	2. sukupolvi	3. sukupolvi	yhteensä
Wudnshu Ginger Dream Come True	10	45	66	121
Arwen Dream Centia	16	45	41	102
WMK's Have Mercy	16	51	20	87
Bluegranite Rosa	5	21	35	61
Wudnway Aida	16	22	6	44
Bay's Bushyfur F'Chowichan	12	18	11	41
Lar-Mon's Valentina N Finland	12	19	10	41
Kidd K's Angel of Mine	13	18	7	38
Ozark's Salsa	18	20		38
Sarantais Mercy And Truth	17	7		24
Peritos Mona Lisa @ Sarantais	15	7		22
Wudnway Jacklyn	13	8		21
Sarantais & Lupaus First Kiss	11	9		20
Bay's Bushyfur F'Conchot	8	11		19
Wudnshu's Bikini Bottoms	11	5		16
Sarantais & Lupaus Good Match	9	7		16
Rikki Tikki Tilda	4	4	8	16
Nudus Bellus	5	8		13
Kidd's Blue My Mind	8	4		12
The Talley's Baby Doll	6	6		12
Moonstruck's Ain't I a Stinker	4	8		12
Wudnshu's Maple Syrup	11			11
Horizon Finnish Ace Of Hearts	8	3		11
Bay's Bushyfur Cabrielino	10			10
BlueGK's Sunshine & Blue Skies	10			10
Poochville's Cheyenne (RT)	4	6		10
Rikki Tikki Tera	9			9
You Only You Alice	9			9
Rikki Tikki Nea	3	6		9
Casiopeia Marcus Urandus	8			8
Unicometa'n Solo Kabare	8			8
Poochville's Breezy Haiku	5	3		8
Fairytale Kingdom Belinda	7			7
Kidd K's Noble Chocolate Lady	7			7
Poochville's Anjaleena	7			7
Sarantais Over the Hill	7			7
Arietta Pantha Rei	6			6
BlueGK's Adoring Ada	6			6
BlueGK's Helga	6			6
Bur-Way La Mome Piaf	6			6
Rikki Tikki Viola	6			6
Sarantais Dancing With Wolves	6			6
Sarantais Tjusiga Tilda	6			6
Wudnway Coco Chanel	6			6
Liberty's Princess Charming	5			5
Nudus Diligo Runo	5			5
Timeless Silverado Bacardi	5			5
Aeryn Chiana Minies	4			4
Fairytale Kingdom Afrodite	4			4
Horizon Finnish White Flash	4			4
Unicometa'n Dancing Queen	4			4
Wudnway April	4			4
Wudnshu Tempo Of Piedmont Blues	3			3
Bay's Bushyfur Belle Rainbow	3			3
Bay's Bushyfur F'Coree	3			3
Bellridge's Princess Penny	3			3
Caa-Allepo Cheyenne	3			3
Cal Val Caa-Allepo Willow (RT)	3			3
Czech Princess Mimies	3			3
Feanor From Magpie's Castle	3			3
Nudus Estella Essentia Elegans	3			3
Sarantais Always Yours	3			3
Sarantais Endless Love	3			3
Wudnshu Cinnamon Twist	2			2
Coco Chanel Punto Valentino	2			2
Sarantais Always Love You	2			2
Sarantais Happy Heart	2			2
Poochville's Rought&Reddy Kyra	1			1
Sarantais Bom To Be Loved	1			1

TAULUKKO 10. Isoäititaulukko. Kaikki lisääntyneet nartut, niiden pennut ja pentujen pennut

Suomen AHT-populaatiossa uroksen Horizon Rikki Tikki Tavi ja sen jälkeläisten vaikutus populaatioon on todella merkittävä. Koira on toinen Suomeen tuotu uros, joten se on monen kotimaisen kasvatin sukupuussa. Valitettavasti ko. koira kuoli nuorena tapaturmaisesti, joten tietoa sen terveydestä ei ole saatavilla. Kolmantena listalla oleva Rikki Tikki Spede sekä kuudentena oleva Bay's Bushyfur Baron Rainbow ovat Horizon Rikki Tikki Tavin jälkeläisiä, neljäntenä listalla olevan Bay's Bushyfur E'Comox taas on Bay's Bushyfur Baron Rainbow:n jälkeläinen. Nartuista suurin vaikutus Suomen AHT-populaatioon on koiralla Wudnshu Ginger Dream Come True, kuudentena listalla oleva Bay's Bushyfur F'Chowichan on sen jälkeläinen, Bay's Bushyfur F'Chowichan:in isä on Rikki Tikki Spede. Listan viisi ensimmäistä narttua ovat kaikki tuonteja.

4.1.5 Rodun populaatiot maailmalla

Rodun kotimaassa amerikankarvatonterriereitä on arviolta 4000-5000 yksilöä. Tarkkaa lukumäärää ei ole tiedossa, sillä UKC:n rekisteröintimäärät eivät ole saatavilla. Euroopassa koiria on ainakin Ruotsissa, Saksassa, Venäjällä, Norjassa, Virossa, Tsekeissä, Slovakiassa, Ranskassa, Iso-Britanniassa, Hollannissa ja Belgiassa. Rotuyhdistys arvioi, että Euroopassa on yhteensä noin 1100 amerikankarvatonterrieriä. Maailman AHT-määrä on arvioiden mukaan noin 5000-6000 koiraa. Euroopassa rotu on hyväksytty kansallisesti ainakin Venäjällä, Tsekissä, Slovakiassa ja Ukrainassa.

4.2 Luonne ja käyttäytyminen sekä käyttöominaisuudet

Amerikankarvatonterrieri (AHT) on energinen, utelias ja älykäs koira, joka on helposti koulutettavissa. Suomen AHT:n luonteet vastaavat suurimmilta osin tätä kuvausta. Vaikka Suomen populaatiossa suurin osa koirista on reippaita ja avoimia, myös joitakin arkoja ja varautuneita yksilöitä löytyy. Koira-aggressiivisuutta on myös tavattu. Arkuus tai liiallinen varautuneisuus ovat ristiriidassa rodun käyttötarkoituksen, seura- ja harrastuskoirana toimimisen, kanssa. Amerikankarvatonterrierin tulee olla luonteeltaan sellainen, että se täyttää yhteiskunnan odotukset sekä maalla että kaupungissa.

Populaation koirissa esiintyy joitakin liian pehmeitä luonteita. Amerikankarvatonterrierin tulisi olla

kova tai hieman pehmeä. Erittäin pehmeät ja pehmeät koirat eivät sovellu kantarodun alkuperäiseen käyttötarkoitukseen tuholaistorjuna ja metsästyskoirana. Liiallinen pehmeys voi hankaloittaa myös arkielämää. Rodussa on tavattu myös arkuutta, joka voi vaikuttaa alentavasti koiran toimintakykyyn. Terävyys vaihtelee suuresti rodun sisällä. Rottaterrierin alkuperäiseen käyttötarkoitukseen kuuluu varsin suuri terävyys, mutta seurakoiralle suuri terävyys ei ole suotavin ominaisuus. Hyvä, käyttötarkoitukseen soveltuva luonne on seura- ja harrastuskoiran tärkein ominaisuus terveyden ohella. Näihin onkin jalostuksessa ja jälkeläisten arvioinnissa on kiinnitettävä erityistä huomiota. Amerikankarvatonterrieri ei rodun epävirallisen aseman vuoksi voi osallistua viralliseen luonnetestiin tai MH-luonnekuvaukseen.

Amerikankarvatonterrierit ovat usein helposti motivoitavissa yhteiseen tekemiseen erilaisten palkkioiden avulla. Suomessa AHT:n omistajat harrastavat koiriensa kanssa mm. agilitya, pelastusetsintää, tottelevaisuuskokeita ja muita harrastuslajeja. Suomessa on useampi aktiivinen agilityharrastaja. Kaksi koiraa on kilpaillut virallisissa agilitykilpailuissa 3-luokassa. Tottelevaisuuskokeisiin on osallistunut yksi AHT, joka on kilpaillut alokas- ja avoimessa luokassa. Useat AHT:t ovat osallistuneet epävirallisiin viehejuoksukilpailuihin ja suurin osa on syytynyt vieheelle hyvin. Terrier Race on amerikkalainen terriereille suunniteltu viehejuoksumuoto, jossa AHT:t ovat menestyneet hyvin. Sakate ry on järjestänyt Terrier Race –kilpailuja Suomessa UKC-näyttelyiden yhteydessä.

4.3 Terveys

4.3.1 PEVISA-ohjelmaan sisällytetyt sairaudet

Amerikankarvatonterriereillä ei ole PEVISA-ohjelmaa.

4.3.2 Muut Suomessa todetut merkittävät viat ja sairaudet

Rodun terveydentilaa Suomessa selvitettiin terveystieteillä vuonna 2009. Kyselyyn vastattiin 61 koiran osalta, joista 35 oli narttuja ja 26 uroksia. Tämän kyselyn jälkeen terveystietoja on päivitetty haastattelemalla rodun kasvattajia ja koiranomistajia sekä seuraamalla omistajien kirjoittelua mm. yhdistyksen sivustolla. Terveystieteellinen kysely uusitaan vuoden 2014 aikana.

Allergiat, atopia ja muut ihosairaudet

Allergiat voidaan jakaa atopioihin ja ruoka-aineyleihkerkkyysiin. Atopian allergeeneinä eli allergian aiheuttavina aineina voivat olla mm. erilaiset siitepölyt, huonepöly, pölypunkki ja sieni-itiöt. Jos atopian aiheuttava allergeeni on siitepöly tai sieni-itiö, liittyy oireisiin vuodenaikaisvaihtelua. Atooppinen allergia puhkeaa tavallisesti 1-3 ikävuoden tienoilla.

Ensimmäisinä oireina on tavallisesti kutina, joka voi olla paikallista tai yleisempää. Voimakkaan kutina vuoksi koira kuitenkin raapii itseään ja aiheuttaa vaurioita iholleen, josta voi seurata sekundäärisesti tulehdus. Atopian allergeeni voidaan testata iho- tai verikokein. Atopian oireita helpottavana hoitona koiralle voidaan antaa kortisonia jaksoittain tai pitkäaikaisesti. Toisena hoitovaihtoehtona on siedätyshoito.

Jos kyse on ruoka-aineyleihkerkyydestä, oireet häviävät allergisoivaa ruoka-ainetta välttämällä. Paras tapa testata ruoka-aineyleihkerkkyys on ns. eliminaatiodieetti.

Taipumus sairastua atopiaan ja allergiaan on perinnöllinen. Allergista/atooppista koiraa ei tule käyttää jalostukseen.

Muita yksittäistapauksina tavattuja ihosairauksia: demodikoosin ei-yleistynyt muoto, furunkuloosi, hajusteyleihkerkkyys, urtikaria.

Allergiat voivat olla myös erilaisten tulehdussairauksien takana kuten silmä- ja korvatulehduksien.

Luustosairaudet

Patellaluksaatio

Patellaluksaatio on luusto-ongelmista yleisin, joskaan sekään ei ole kovin yleinen. Vain alle 5 koiraa on jouduttu leikkaamaan patellaluksaation takia Suomessa.

Patellaluksaatiossa, eli polvilumpion sijoiltaan menossa, toinen tai molemmat polvilumput luksoituvat. Riippuen luksaation asteesta polvilumpio menee pois paikoiltaan joko normaalin liikunnan aikana ja/tai käsin polviniveltä manipuloidessa. Perinnöllinen patellaluksaatio on synnynnäinen vika. Sen oletetaan periytyvän resessiivisesti ja polygeenisesti, eli väistyvästi useamman geenin välityksellä. Suora polvikulmaus altistaa patellaluksaatiolle. Patellaluksaatio voi

olla joko toisessa tai molemmissa jaloissa ja luksaation vakavuus voi olla eriasteinen saman koiran polvissa.

Patellaluksaation vakavuutta arvioidaan Putnamin asteikolla 1-4. Ensimmäisen asteen patellaluksaatiossa koiran polvinivel on lähes normaali, eikä aiheuta koiralle mitään haittaa. Vakavammat patellaluksaatiot voivat aiheuttaa koiralle kipua ja liikkumisvaikeuksia ja ne voivat vaatia leikkaushoitoa. Patellaluksaatiosta kärsivä koira voi välttää painon laittamista kyseiselle jalalle, se voi ontua tai jättää askelia väliin. Jos koiralla on molemmissa jaloissa vakava polvivika, se voi liikkua loikkien tai hypähdellen.

Valtaosalla amerikankarvatonterriereistä ovat polvet 0/0. Jalostusyhdistelmän yhteenlaskettu polvitulos saa olla korkeintaan 2. Tavoitteena on, että mahdollisimman monella jalostukseen käytettävällä koiralla polvet ovat 0/0.

Muita yksittäistapauksina tavattuja luustosairauksia: etujalkojen kehityshäiriö, häntämutka, kallon epämuodostuma, Legg-Perthes eli reisiluunpään kuolio, luonnontöpöhäntäisyys, muutoksia selkärangan nikamissa (mm. spondyloosi), nuoren koiran nivelrikko.

Suomessa ei ole toistaiseksi tavattu lonkkanivelen kasvuhäiriötä yhdelläkään amerikankarvatonterrierillä, joskin kuvauksia on tehty vain vähän. Lonkka-, lanneranka- ja selkäkuvausta suositellaan, jos koiran lähisuvussa on lonkka- tai selkävikoja tai muutoksia lannerangassa tai jos koiralla on siihen viittaavia oireita.

Silmäsairaudet

Lasiaisen rappeuma

Amerikankarvatonterriereillä ei juurikaan esiinny silmäsairauksia. Yleisin on lasiaisen rappeuma, joka sinänsä ei useinkaan aiheuta ongelmia, mutta se voi altistaa muille silmäsairauksille.

Jotta silmäsairaudet saataisi pysymään poissa tai ainakin hyvin vähissä, jalostukseen käytettävien koirien silmät tulee olla virallisesti tutkittu ja todettu terveiksi perinnöllisistä silmäsairauksista. Silmien terveystutkimuksia tulisi tehdä myös ikääntyville koirille, sillä useat silmäsairaudet tulevat esiin vasta myöhemmällä iällä. Jalostuskoirien silmätarkastustulokset eivät saa olla 2 vuotta vanhempia.

Primäärinen linssiluksaatio (PLL)

Amerikankarvatonteriireille on olemassa primäärinen linssiluksaation geenitesti, jonka kautta saadaan tietää, onko koira normaali, kantaja vai sairas ko. geenin suhteen. Toistaiseksi sairaita on tavattu vain yksi ja kantajia viisi Suomen kannassa (5/2014).

Muita yksittäistapauksina tavattuja silmäsairauksia: korneadystrofia, puncta-atresia, silmänpainetauti (glaukooma).

Sisäerityselimiin liittyvät sairaudet

Mikrovaskulaarinen dysplasia, MVD

Kevästä 2013 alkaen on muutamia yksilöitä sappihappotestattu. Osalla koirista on havaittu post-arvoja, jotka ylittävät raja-arvot. Parissa tapauksessa myös jo pre-arvot ovat olleet koholla. Koirat ovat kahta lukuun ottamatta oireettomia.

Muita Suomessa tavattuja yksittäisiä sisäerityselinten ongelmia: addisonintauti, akuutti haimatulehdus, maksashuntti.

Suun alueen viat ja sairaudet

Amerikankarvatonteriireillä on muista karvattomista roduista poiketen täysi hampaisto.

Purentaviat

Amerikankarvatonteriireillä on rotumääritelmän mukaan suositeltavaa olla leikkaava purenta. Myös tasapurenta on sallittu, mutta ei toivottava. Jonkin verran esiintyy purentavikoja, erityisesti alapurentaa.

Muita Suomessa tavattuja suun alueen ongelmia: maitohampaiden hidas irtoaminen, puuttuvia premolareja.

Sydän- ja verisuonitaudit

Amerikankarvatonteriireillä on tavattu erittäin vähän sydänvikoja. Lämpövikoja on todettu muutama, jossa yhdessä tapauksessa aikaansaanut sydämen vajaatoiminnan.

MyDogDNA-testauksen myötä amerikankarvatonteriireillä on tavattu viidellä yksilöllä 59:stä DCM-geenimutaatio (5/2014). Tutkimusten mukaan ko. virhegeeni aiheuttaa sairauden vain amerikkalaisten dobermannien keskuudessa.

Syövät

Leukemia ja muut luuytimen sairaudet

Suomessa on todettu neljä luuydinsairaustapausta, joista kolme on päättynyt koiran kuolemaan. Taustalla on ollut ALL, RBC hypoplasia ja IMHA. Kaikissa tapauksissa koirilla on ollut vakavia yleisoireita.

Muita Suomessa tavattuja yksittäisiä syöpätapauksia: fibrosarkooma ikenessä, nisäkasvain.

Muut viat ja sairaudet

Kivesvikaisuus

Kivesvikaisella täysikasvuisella uroksella toinen tai kumpikaan kives ei ole laskeutunut normaalisti vatsaontelosta kivespussiin. Kivesvikaisuutta säätelevät geenit tulevat molemmilta vanhemmilta, mutta vika näkyy vain urospennuissa. Kivesvikaisuudessa on todennäköisesti myös aste-eroja, niin että lievempi vika-aste voi ilmetä toisen tai molempien kivesten myöhäisempänä laskeutumisenä. Tarkkaa periytymismekanismia ei kuitenkaan tunneta. Piilokivesten poistaminen kirurgisesti on suotavaa, koska niihin on normaalia suurempi riski kehittyä kasvain. Kivesvikaista koiraa ei tulisi käyttää jalostukseen. Suomessa yksikiveksisyyttä tavataan jonkin verran. Vuoden 2009 terveystutkimuksessa kivesvikaisuutta koskevaan kysymykseen vastattiin 26 uroksen kohdalta. 2 uroksella (8 %) oli kivesvika.

Napatyrä

Napatyrä johtuu navan seudun vatsan seinämän puutteellisesta sulkeutumisesta. Napatyrä huomataan tavallisesti muutaman viikon ikäisellä pennulla pehmeänä "pattina" navan paikalla. Useimmiten napatyrä sisältää vain kuroutunutta rasvapitoista vatsakalvoa. Napatyrä voi olla myös suurempi ja siinä voi olla suolen ja vatsakalvojen osia. Napatyrää pidetään synnynnäisenä perinnöllisenä vikana. Useimmiten napatyrä on todettavissa jo muutaman viikon iässä, mutta leikkaustarve kannattaa harkita lopullisesti vasta, kun pentu on kasvanut n. 1 vuoden ikään; mikäli

koira kipeytyy, on leikkaus hoidettava välittömästi. Suomessa on tavattu napatyriä useassa eri pentueessa.

Suomessa tavatut muut luokittelemattomat yksittäiset viat ja sairaudet: ruokatorven laajentuma, mahdollinen ruokatorven kurouma, trakeomalasia.

Yhteenveto rodulla muissa maissa tai kirjallisuudessa kuvatuista sairauksista

Koska rotu on vielä hyvin nuori, ei kirjallisuudessa ole juuri mainintoja rodun sairauksista. Rodun kotimaassa Yhdysvalloissa osa kasvattajista teettää joitakin terveystutkimuksia jalostuskoirilla, osa ei, ja varmaa tietoa tuloksista on vaikea saada. Myöskin se, että Yhdysvalloissa on tapana myydä suurin osa pennuista lemmikeiksi (pennut steriloidaan/kastroidaan), vähentää sekä geenipoolia että samalla tutkimustulosten määrää.

Kuurous

Koirien perinnöllinen, synnynnäinen, aistinsoluista johtuva kuurous liittyy ihon, turkin ja värikalvon epätäydelliseen pigmentoitumiseen. Jos koiran väritys on valkovoittainen, riski olla kuuro tai puolikuuro on suurentunut. Korvan toimivien pigmenttisoluten puute on ilmeisesti yhteydessä päite-elimen rappeutumiseen. Kuuroa tai puolikuuroa koiraa ei tule käyttää jalostukseen ja pentuesisarukset tulisi kuulotestata ns. Baer-testillä ennen luovutusikää. Suomessa ei tiedetä olevan kuuroja amerikankarvatonteriirejä.

Muita amerikankarvatonteriireissä ja rodun kantarodussa, rottaterriereissä, ulkomailla tavattuja sairauksia ja vikoja

sinisen koiran syndrooma, diabetes, hemofilia A, lonkkaniveldysplasia, huulihalkio, epilepsia, kilpirauhasen vajaatoiminta, kompuraajalka, OCD, Von Willebrandin tauti.

Yhdysvalloissa toimeenpantiin rottaterriereitä koskeva terveystutkimus vuonna 2010. Sen tulokset ovat luettavissa tämän linkin kautta ”See Results”

http://www.offa.org/surveys/survey_ratterrier.html

4.4 Ulkomuoto

Amerikankarvatonterrierin rotumääritelmä kuvailee nopeaa ja ketterää, aktiivista terrieriä. Tällä hetkellä Suomen amerikankarvatonterrierit vastavaat hyvin rotumääritelmää ja sen vaatimuksia. Suurin ongelma on koirien koko, sillä jonkin verran on syntynyt varsin pieniä yksilöitä. Kääpiökoiramaisuus on vakava virhe, joka voi aiheuttaa ongelmia mm. luuston haurautena.

YLEISVAIKUTELMA

Amerikankarvatonterrieri on pieni- tai keskikokoinen, sulavalihaksinen aktiivinen terrieri. Rodun esivanhempia kasvatettiin rottien ja muiden tuhoeläinten metsästystä varten. Puuttuva turkki voi estää karvattoman muunnoksen käytön metsästyksessä. Amerikankarvatonterriereillä on kuitenkin vahva metsästyshalu ja ne menestyvät monissa koiraharrastuksissa. Rotu on energinen, valpas, utelias ja älykäs. Asianmukaisesti sosiaalistettu ja koulutettu amerikankarvatonterrieri on loistava seurakoira, joka kiintyy syvästi omistajaan ja perheeseen.

Luonteen osalta suurin osa Suomen amerikankarvatonterriereistä on rotumääritelmän mukaisia, reippaita terrierejä. Jalostuksessa tärkeintä on karsia arat tai aggressiiviset koirat pois unohtamatta sitä, että kyseessä on terrierirotu, jonka käyttötarkoitus on ollut toimia itsenäisenä metsästyskoirana.

KOKO, MITTASUHTEET, RAKENNE

Säkäkorkeus Ideaali 31 – 41 cm (12- 16 tuumaa).

Mittasuhteet Runko on suorakaiteen muotoinen, hieman korkeuttaan pitempi suhteessa 10:9 mitattuna rintalastan kärjestä istuinluun kärkeen ja sä'än kohdalta maahan.

Rakenne Luusto on keskivahva. Luusto ei saa olla niin raskas, että koira vaikuttaa karkealta eikä niin kevyt, että koira antaa korkearaajaisen vaikutelman. Tasapainoinen kokonaisuus on tärkeä.

Yleisvaikutelma on voimakas, mutta ei liioiteltu, lihakset ovat kiinteät, sulavat ja vahvat. Oikea tyyppi on oikeaa kokoa tärkeämpi.

Virheet Liian raskas tai kevyt luusto sekä lihavuus

Rotumääritelmän mukaan amerikankarvatonterrieri on pieni- tai keskikokoinen, vaihtelua on varsin paljon. Rotu ei ole kääpiökoira eikä sen luusto saa olla liian hento. Jalostuksessa tulee keskittyä säilyttämään oikea koko, koira ei saa olla liian pieni eikä liian suuri, samoin luuston on oltava riittävän vahva. Kääpiökoiramainen vaikutelma on vakava virhe.

PÄÄ

Ilme on valpas, utelias ja älykäs. Pää on kiilamainen ja sen koko on suhteessa rungon kokoon. Kallo on leveä, hieman kupera ja kapenee hieman kuonoa kohti. Kallo-osa ja kuono ovat yhtä pitkät, otsapenger on kohtuullinen.

Kuono on täyteläinen silmien alta, kapenee kohti kirsua, hienopiirteinen. Leuat ovat voimakkaat ja posket lihaksikkaat. Huulet ovat tiiviit ja kuivat, ne eivät saa roikkua. Huulten pigmentti vastaa kirsun pigmenttiä.

Kirsu on yksivärinen; väri musta tai suhteessa koiran väriin.

Virheet: Jyrkkä otsapenger, erittäin suippo kuono-osa ja puutteellinen alaleuka, perhosnenä, lihanvärisen kirsu.

Vakavat virheet: omenapää

Pään osalta on tärkeää, että koirilla on riittävä alaleuka ja riittävän vahva kuono. Hampaiden tulee olla vahvat ja hyvin kehittyneet. Pään ja ilmeen on annettava vaikutelma työkoirasta, ei kääpiökoirasta, omenapää on vakava virhe.

KAULA, RUNKO JA YLÄLINJA

Kaula on kuiva, keskipitkä, sulavalihaksinen, hieman kaareva ja kapenee hieman hyvin kulmautuneita lapoja kohti.

Runko on hieman korkeuttaan pitempi. Etujalan pituuden (mitattuna kyynärpäältä maahan) pitäisi olla noin puolet koiran korkeudesta. Lanneosa on kohtuullisen lyhyt, hieman kaareva ja lihaksikas, vatsa kohtuullisesti sisään vetäytynyt, lantio hieman laskeva. Kylkiluut ulottuvat pitkälle taakse. Ne lähtevät selkärangasta reilusti ulospäin muodostaen leveän vahvan selän ja syvän rungon. Rintakehä ulottuu kyynärpäähän tai hiukan sen alle. Edestä katsottuna rinta on täyteläinen ja kohtuullisen leveä. Sivulta katsottuna eturinta on aavistuksen ovaalin muotoinen eturaajojen edessä.

Ylälinja Selkälinja on vahva ja suora sekä koiran seisoessa että liikkeessä. Hännän kiinnityskohta on ristiluun päässä. Häntä ulottuu lähes kintereeseen. Hännän tyvi on paksu, häntä kapenee päätä kohti. Kun koira on valpas, häntä on pienellä kaarella. Liikkeessä häntä on suora tai pienellä kaarella.

Virheet: koukkuhäntä, kippurahäntä

Hylkäävä virhe synnynnäinen töpöhäntä

Rungon mittasuhteisiin tulee kiinnittää huomiota, amerikankarvatonterrieri on hieman korkeuttaan pitempi. Samoin eturaajojen kulmausten tulee olla riittävät, liian suorat eturaajat ovat virhe. Selän tulee olla suora sekä liikkeessä että koiran seisoessa. Kippurahäntä on virhe.

ETURAAJAT

Lavat ovat hyvin kulmautuneet, yläosastaan sään kohdalla melko lähellä toisiaan. Olkavarren pituus vastaa lapaluun pituutta ja liittyy siihen oikeassa kulmassa. Lavat ovat sulavan lihaksikkaat ja kyynärpäät ovat lähellä rintakehää. Etujalat ovat kaikista kulumista katsottuina suorat ja vankat ja niiden luusto on vahva. Välikämmenet ovat vahvat, lyhyet ja melkein kohtisuorat.

Käpälät ovat tiiviit ja hieman ovaalin muotoiset. Kaksi keskimmäistä varvasta ovat hieman muita pitempiä. Varpaat voivat olla selvästi erillään toisistaan, mutta ne eivät saa harottaa eikä jalka saa olla lattajalka. Takajaloissa ei saa olla kannuksia.

Virheet: lattajalka, harottavat varpaat, takajalkojen kannukset

TAKARAAJAT

Takaraajat ovat lihaksikkaat. Reisi ja sääriosa ovat lähes samanpituiset. Etu- ja takaosan kulmaukset ovat suhteessa toisiinsa. Polvet ovat hyvin kulmautuneet ja kintereet hyvin alhaalla. Suorat vahvat välikämmenet ovat kohtisuorassa maata kohti ja takaa katsottuna ne ovat yhdensuuntaiset.

Sekä etu- että takaraajojen kulmauksiin tulee kiinnittää huomiota, raajojen tulee olla hyvin kulmautuneet, erityisesti polvikulmausten tulee olla riittävät, sillä liian suorat polvikulmaukset altistavat polviongelmille. Käpälien tulee olla tiiviit.

TURKKI

Rotu on karvaton, mutta siitä on myös karvallinen muunnos.

Karvallinen muunnos: Turkki on kiiltävä, lyhyt, sileä ja tiheä.

Karvaton muunnos: Karvattomilla pennuilla on syntyessään pehmeä, untuvainen karvoitus, joka vähenee asteittain ja noin 8-10 viikon iässä pennut ovat karvattomia. Aikuinen karvaton koira on kokonaan karvaton lukuun ottamatta viiksiä ja tuntokarvoja naamassa tai sillä voi olla hyvin lyhyt persikannukkaa muistuttava karvoitus. Iho on pehmeä ja lämmin.

Hylkäävät virheet: Karkea, laineikas tai pitkä karva.

VÄRI

Kaikki värit lukuun ottamatta merleä ja albiinoa on sallittu.

Hylkäävät virheet: Merle, albiino

Amerikankarvatonterrierien iho ja turkki sekä väri ovat yleensä rotumääritelmän mukaiset.

LIIKKEET

Liikkeet ovat sulavat ja vaivattomat, maatavoittavat ja vauhdikkaat. Etuliikkeissä ei saa olla jälkeäkään hackney-askelluksesta, takaliikkeet ovat vahvat ja jalat ojentuvat täysin. Rotu liikkuu sulavasti itsevarmalla asenteella ja antaa vaikutelman ketteryydestä, voimasta ja nopeudesta. Raajat eivät saa kiertyä sisään- tai ulospäin eivätkä raajat saa mennä ristiin tai koskea toisiaan.

Liikkeissä on kiinnitettävä huomiota siihen, että koira pystyy liikkumaan vauhdikkaasti ja vaivattomasti. Rotu on nopea ja ketterä, jonka tulee ilmetä sen liikkeissä. Kääpiökoiramaiset liikkeet (hackneyaskellus) ovat vakava virhe.

LUONNE

Rotu on energinen, valpas, utelias ja älykäs.

Virheet: Aggressiivisuus tai ylenpalttinen arkuus.

Useimmat amerikankarvatonterrierit täyttävät rotumääritelmän luonnekuvauksen. Kuitenkin arkoja yksilöitä esiintyy ja jalostuksessa tähän tulee kiinnittää huomiota.

5 YHTEENVETO AIEMMAN TAVOITEOHJELMAN TOTEUTUMISESTA

Rodun ensimmäinen jalostuksen tavoiteohjelma hyväksyttiin rotuyhdistyksen yleiskokouksessa 10.4.2010 ja sen tavoitteisiin päästiin ihan kiitettävästi. Rodun kasvattajat ovat pääsääntöisesti hyvin valveutuneita ja rodun geenipoolia on saatu laajenemaan useiden vuosittaisten uusien tuontien sekä rottaterrieriristeytysten ansiosta. Koirien matadorikäyttöä ei rodussa ole Suomessa esiintynyt vaan koirien jalostuskäyttö on pysynyt kohtuudessa ja käytettyjen urosten ja narttujen suhde on hyvä. Koirien rakenteisiin rotuyhdistys on saanut kiinnitettyä huomiota vuosittaisten näyttelyiden avulla. Rodun käyttö- ja harrastusominaisuuksia rotuyhdistys on korostanut mm. esittelemällä agilitya ja viehejuoksua sekä järjestämällä Terrier Race -kilpailuja ja kannustamalla mm. Rotu Race -kilpailuihin. Rodun kasvaessa myös uusia sairauksia on tullut esiin, mutta rodun terveystilannetta voidaan yhä pitää erittäin hyvänä. Kasvattajat myös melko hyvin noudattavat rotuyhdistyksen jalostussuosituksia ja jalostuskoirilta tutkitaan kaikilta vähintään silmät ja polvet. Virallisista terveystuloksista rotuyhdistys pitää julkista kirjaa nettisivuillaan, jolla sekä tiedotetaan koirien terveystilanteesta että kannustetaan tutkimaan enemmän koiria ja laajemmin. Kasvattajilla on myös yhteinen foorumi, jolla kannustetaan kertomaan avoimesti kaikista sairauksista ja muista jalostukseen ja rodun tulevaisuuteen mahdollisesti vaikuttavista asioista.

Suunniteltujen terveys- ja luonnekyselyjen toteutus on lykkääntynyt. Samoin suunnitellut silmä- ja polvi-joukkotarkastukset on jäänyt toteuttamatta. Nämä on suunnitelmissa toteuttaa nyt seuraavina vuosina.

6 JALOSTUKSEN TAVOITTEET JA STRATEGIAT

6.1 Visio

Rotuna amerikankarvatonterrieri on vielä nuori. Suomessa kanta on melko vaihtelevaa niin ulkomuodoltaan kuin luonteeltaankin. Vaikka karvaton amerikankarvatonterrieri ei sovellukaan enää metsästyksen, niin tavoitteena on säilyttää rodussa ”terrierimäisyys” eli energisyys, uteliaisuus, älykkyys ja helppo motivoitavuus. Jotkut rodusta kiinnostuvat kuitenkin haluaisivat luonteen olevan seurakoiramaisempi ja näin ollen helpompi ensimmäiseksi koiraksi.

Terrierimäisestä amerikankarvatonterrieristä on kyllä mahdollista saada loistava seurakoira, kunhan sen sosiaalistamisesta ja riittävästä koulutuksesta huolehditaan ja se saa tarpeeksi virikkeitä, joihin purkaa energiaa. AHT sopii luonteensa ja ominaisuuksiensa vuoksi erittäin hyvin mm. agilitykoiraksi. Erilainen koiraharrastustoiminta rodulla tulee varmasti lisääntymään.

Rodun kehityksen kannalta on toivottavaa, että terveys ja luonne ovat jatkossakin tärkeimpiä jalostuskriteerejä. Terveystilannetta pyritään seuraamaan tiiviisti. Rodun suosio on kovassa kasvussa. Rotuyhdistyksen ja vastuuntuntoisten kasvattajien tärkeänä tehtävänä onkin tiedottaa amerikankarvatonterrierin ominaisuuksista ja terveydestä. Jatkossa kasvattajien määrä rodussa lisääntyy, joka on rodulle erittäin positiivinen asia. Toivotaan, että koiria tuotaisiin ulkomailta mahdollisimman paljon eri linjoista.

Rottaterrieriristeytykset ovat tärkeitä rodun monimuotoisuuden säilyttämisessä. Sakate ry tukee sekä amerikankarvatonterriereiden että rottaterriereiden MyDogDNA-testausta, joka on keskeinen apuväline seurattaessa rotujen monimuotoisuutta sekä rottaterrieriristeytysten vaikutusta amerikankarvatonterriereiden kantaan. Tämänhetkisten tulosten perusteella risteytyksillä on monimuotoisuutta lisäävä vaikutus, joten toivomme, että niitä voidaan jatkaa tulevaisuudessakin.

Mahdollinen rodun virallistuminen vaikuttaa rodun tulevaisuuteen paljon. Pitkän linjan koiraharrastajat saattavat kiinnostua rodusta eri tavalla, kun se on Kennelliiton hyväksymä rotu ja samanarvoinen muiden rotujen kanssa. Rotuyhdistys näkee asian erittäin positiivisena.

Karvallisen variaation suosio saattaisi myös kasvaa, sillä se sopii hyvin harrastuskoiraksi ja siihen ei liity karvattoman koiran erityisvaatimuksia. Rodun harrastajapiiri monipuolistuisi hyväksynnän

ansiosta. Tällä hetkellä rotu on lähinnä vain koira-allergisten perheiden suosiossa, sillä allergiset saattavat pystyä elämään karvattoman variaation kanssa.

6.2 Rotuyhdistyksen tavoitteet

Jotta rotu säilyisi vision mukaisena, on tärkeää, että kasvattajat sitoutuvat tavoitteisiin, jotka on asetettu tukemaan kehitystä. Kaikki rotuyhdistyksen tavoitteet tukevat visiota.

6.2.1 Populaation kokonaistila ja rakenne

Tavoitteena on laajentaa geenipoolia. Jalostukseen on käytettävä mahdollisimman monipuolisesti eri koiria, jotka täyttävät jalostuskriteerit. Erisukuisten tuontikoirien määrä on pidettävä korkeana. Rottaterrieriristeytyksiä tulee jatkaa ja pyrkiä lisäämään.

6.2.2 Luonne ja käyttöominaisuudet

Tavoitteena on säilyttää AHT:n aktiivinen ja toimintakykyinen luonne. Kasvattajia kehoitetaan arvioimaan koiransa luonnetta. Luonteen ominaisuuksia tulee arvioida erilaisissa tilanteissa ja mielellään useamman henkilön toimesta. Liian arat ja vihaiset koirat sekä koirat joiden heikko hermorakenne vaikuttaa niiden toimintakykyyn alentavasti tulee sulkea pois jalostuksesta.

6.2.3 Terveys

Tavoitteena on parantaa AHT:n terveystilannetta. Tärkeää on säilyttää AHT:n hyvä tilanne silmien ja polvien osalta toteuttamalla rotuyhdistyksen jalostussuosituksia. Erityisesti tulee kiinnittää huomiota allergioihin ja yliherkkyyksiin sekä autoimmuunioongelmiin. Kaikki sairaat koirat tulee poistaa jalostuksesta. Yhdistelmiä suunniteltaessa tulee kiinnittää huomiota siihen, että samaa terveysongelmaa ei esiinny molempien jalostusyksilöiden suvussa. Jos koira ei pysty lisääntymään normaalisti, sitä ei tule käyttää jalostukseen.

6.2.4 Ulkomuoto

Ulkomuodollista tasoa pyritään nostamaan. Oikean rotutyypin ja anatomisesti terveen rakenteen saavuttaminen mahdollisimman monen yksilön kohdalla on tärkeää. Rodun koon suhteen ääripäiden tavoitteellinen lisääminen ei ole suotavaa.

6.3 Rotuyhdistyksen strategia

Rotuyhdistys on sitoutunut jalostustavoitteisiin ja omalla toiminnallaan pyrkii edistämään niiden toteutumista. Yhdistys on sitoutunut omalla toiminnallaan edistämään tuontikoirien hankkimista, jotta geenipooli pysyy tarpeeksi laajana. Hallituksen jäsenet ovat valmiita auttamaan kaikkeen koiran maahantuontiin liittyvissä asioissa olivat ne sitten yhteyksien ottamista eri kasvattajiin tai konkreettisiin maahantuontiin liittyviin asioihin, esim. tuontimääräyksiin.

Rotuyhdistys kannustaa koirien omistajia harrastamaan koiriensa kanssa eri lajeja myös siksi, että ohjaajan kyky luonneominaisuuksien arviointiin paranee. Jalostuskoiran luonnetta tulee arvioida subjektiivisesti. Valitettavasti luonteen arviointiin ei ole yhtenäistä työkalua rekisteröimättömälle rodulle (esim. luonnetesti tai MH-kuvaus).

Rotuyhdistys on laatinut jalostussuositukset, joita päivitetään tarpeen mukaan. Jalostussuositukset määräävät tiettyjä terveystutkimuksia, mutta myös sen, että jalostuskoiran tulee olla terve ja rodunomainen.

6.3.1 Jalostussuositukset

Jalostukseen käytettävän koiran tulee olla terve, hyväluonteinen ja ulkomuodoltaan rodunomainen. Koiraa, joka sairastaa vakavaa perinnöllistä sairautta ei saa käyttää jalostukseen. Hermostunut, arka tai vihainen koira tulee karsia jalostuksesta. Koiran jälkeläisten ja sukulaisten ominaisuuksiin tulee myös kiinnittää huomiota.

Yhdistelmää suunniteltaessa tulee ottaa huomioon sen vaikutus koko populaatioon.

Jalostussuositusten tulee olla voimassa astutushetkellä. Sakate ry listaa virallisesti terveystutkitut

koirat ja niiden tutkimustulokset julkisesti kotisivuilleen.

Vaatimukset yhdistelmälle

Yhdistelmän sukusiitosaste saa olla enintään 6,25 % laskettuna 5 sukupolvella.

- Samaa yhdistelmää ei saa toteuttaa kahta kertaa (poikkeuksena yhdistelmä, johon on syntynyt vain 1-2 pentua).
- Vanhempien polvet tulee olla virallisesti tutkittu ja yhdistelmän yhteenlaskettu polvitulos saa olla korkeintaan 2. Alle 3-vuotiaan koiran polvitulos on voimassa 2 vuotta.
- Vanhempien silmien tulee olla virallisesti tutkittu ja todettu terveiksi perinnöllisistä silmäsairauksista. Silmätutkimusten tulokset eivät saa olla 2 vuotta vanhempia.
- Lonkka-, lanneranka- ja selkäkuvausta suositellaan, jos koiran lähisuvussa on lonkka- tai selkävikoja tai muutoksia lannerangassa tai jos koiralla on siihen viittaavia oireita. Lonkka- ja kyynärtulosten lausuntojen tulee olla virallisia Suomen Kennelliiton lausuntoja.
- Jos jalostukseen käytettävällä koiralla on hammaspuutoksia, yhdistelmän toisen koiran hampaiston tulee olla täydellinen.
- Pentueen vanhemmat on rekisteröity United Kennel Club:ssa (UKC) tai American Kennel Club:ssa (AKC) ja syntyvät pennut rekisteröidään United Kennel Club:iin tai American Kennel Club:iin.

Vaatimukset urokselle

- Ikä astutushetkellä vähintään 12 kk.
- Kaksi normaalisti kehittyntä kivistä täysin laskeutuneina kivespussiin.

Vaatimukset nartulle

- Ikä penikoimishetkellä vähintään 18 kuukautta ja enintään 7 vuotta.
- Ensimmäistä kertaa penikoiva narttu saa olla korkeintaan 4 -vuotias.
- Edellisestä penikoimisesta on pentueen syntyessä täytynyt kulua vähintään 10 kk

Lisäksi suositellaan jalostukseen käytettäviltä koirilta otettavaksi sappihappotestit sekä

MyDogDNA terveystestit.

6.4 Uhat ja mahdollisuudet

Vahvuudet	Heikkoudet
<ul style="list-style-type: none">- Aktiivinen rotuyhdistys- Rodulla positiivinen noste- Koirien harrastuskäyttö lisääntymässä- Koiria tuodaan paljon ulkomailta	<ul style="list-style-type: none">- Kasvattajilla erilaisia näkemyksiä rodusta- Aktiivijäsenten puute- Suurin osa rodun kasvattajista ja harrastajista uusia koiraihmissä ilman aiempaa koirakokemusta muiden rotujen parista- Tällä hetkellä ei yhtenäistä työkalua luonneominaisuuksien arvointiin
Mahdollisuudet	Uhat
<ul style="list-style-type: none">- Rodun saaminen suuren yleisön tietoisuuteen voi kasvattaa reippaasti rodun suosiota- Rodun hyväksyntä Pohjoismaisessa Kennel Unionissa ja Suomen Kennelliitossa- Rodulle on kysyntää sillä terrierimäinen luonne erottaa amerikankarvaton terrierin muista karvattomista roduista	<ul style="list-style-type: none">- Rodun nopea suosion kasvu- Rodun jakautuminen harraste- ja seurakoiralinjoihin- Yksittäisten koirien liiallinen jalostuskäyttö- Väärien asioiden painottuminen jalostuksessa (esim. väri)

6.5 Varautuminen ongelmiin

Riski	Syy	Varautuminen	Miten vältetään	Toteutuessaan merkitsee
Rodun suosio voi kasvaa yllättävän nopeasti, kun se tulee suuren yleisön tietoisuuteen	Lämmin, pehmeä, nahkainen, pieni koira, joka on myös erittäin siisti (ei kuolaa, eikarvaa, ei likaa) sopii erittäin hyvin tämän päivän ihmisille	Varautuminen vaikeaa. Avoin tiedotus kasvattajilta ja rotuyhdistykseltä on paras keino	Kaikkien kasvattajien sitoutuminen rotuyhdistyksen tavoitteisiin	Saattaa aiheuttaa pentutehtailua. Ulkomuodoltaan ja luonteeltaan vääränlaisten koirien käyttöä jalostuksessa
Rodun luonne muuttuu ja harrastuskäyttö-ominaisuudet heikkenevät	Rodun muodikkaus kasvattaa etenkin sen seurakoirakäyttöä	Tiedotus rodun alkuperäisestä luonteesta	Rodunomaisen luonteen huomioiminen jalostuksessa jalostustavoitteiden mukaisesti	Muuttaa rotua ja heikentää rodun harrastekäyttö-ominaisuuksia
Jalostuksessa ei säily tarpeeksi eri sukulinjoja	Yksittäisten koirien liiallinen jalostuskäyttö	Tiedostetaan asia	Kannustetaan käyttämään erisukuisia koiria	Geenipooli pienenee ja sukulaisuussuhde kasvaa
Väorien asioiden painottuminen jalostuksessa	Väärin painottuneet mieltymykset ja harvinaisuuksien tavoittelu	Ollaan selvillä mahdollista muotivirtauksista (esim. värit)	Pyritään näkyvämmiin painottamaan jalostuksen tärkeitä valintakriteerejä	Ei huomioida jalostuspäätöksiä tehdessä koko populaatiota, jolloin vaara geenipoolin kapenemiseen
Sairaudet yleistyvät	Käytetään jalostukseen sairaita koiria tai yhdistetään riskilinjoihin	Pyritään luomaan avoin ilmapiiri, jotta tieto sairaista koirista tavoittaa kasvattajat	Karsitaan jalostuksesta sairaat koirat ja vältetään yhdistämästä riskilinjoihin	Rodun terveys heikkenee. Koirille aiheutuu kärsimystä ja omistajille huolta ja vaivaa

6.6 Toimintasuunnitelma JTO:n toteuttamiseksi

Vuosi	Toimenpiteet
2014	Kasvattajapäivä Näyttelyitä Terrier Race -kilpailut Terveyskysely
2015	Kasvattajapäivä Näyttelyitä Terrier Race -kilpailut Luonnekysely
2016	Kasvattajapäivä Näyttelyitä Terrier Race -kilpailut Silmä- ja polvi-joukkotarkastus
2017	Kasvattajapäivä Näyttelyitä Terrier Race -kilpailut

2018	Kasvattajapäivä Näyttelyitä Terrier Race -kilpailut JTO:n päivitys
------	---

Heti, kun amerikankarvatonterrieri saa virallisen rotuhyväksynnän on suunnitelmassa järjestää näyttelyitä, luonnetestejä ja anoa PEVISA-ohjelmaan liittymistä.

7 TAVOITEOHJELMAN TOTEUTUMISEN SEURANTA

Tavoiteohjelman toteutumista seuraa ensisijassa rotuyhdistyksen hallitus. Hallitus raportoi jäsenistölle ohjelman toteutumisesta. Jalostuksen tavoiteohjelman tavoitteet huomioidaan vuosittain toimintasuunnitelmassa ja toimintasuunnitelman toteuttamisessa.

Yhdistys rohkaisee kasvattajia ja jäseniä jakamaan avoimesti tietoa koiristaan ja tavoitteistaan.

Seuraavassa JTO:n päivityksessä käsitellään rodun kehitystä ja sitä, miten tämä jalostuksen tavoiteohjelma on toteutunut. Amerikankarvatonterrierien JTO päivitetään viiden vuoden välein tai tarvittaessa useammin. Päivitys tehdään viimeisenä voimassaolovuotena.

8 LÄHTEET

Aho, R. Koiran rakenne ja liikkeet. 1999.

Bourdon, R.M. Understanding animal breeding. Charles E. Stewart, Jr. 2000.

Fogle, B. Koiran vaivat - Kotikoiran lääkärikirja. Perhemediat, 2004.

Hallgren, A. Koiraongelmia ja ongelmakoiria. Tammi, 2009.

Juga, J. et al. Kotieläinjalostus. Suomen kotieläinjalostusosuuskunta, 1999.

Koponen, A. Koira saa pentuja. Tammi, 1998.

Koskentalo, H. Parempaan pentutulokseen - Koirankasvattajan käsikirja. Suomen Kennelliitto, 2007.

Sundgren, P-E. Lemmikkieläinten jalostus. Suomen Kennelliitto, 1993.

Wikström, B. & Öberg, J. Koiran sairaudet. Tammi, 2007.

Popular Dogs ® Series Volume 43 Rat Terriers, 2007.

American Kennel Club, American Hairless Terrier Breed Standard.

https://www.akc.org/breeds/american_hairless_terrier/breed_standard.cfm

Luettu 5/2014

American Hairless Terrier Assosiation, American Hairless Terrier Illustrated Standard.

<http://ahta.info/standard/index.html> Luettu 5/2014

Wudnshu, The History of the American Hairless Terrier

<http://www.ahtdogs.com/history1.html> Luettu 5/2014

Suomen Amerikankarvatonterrierit - SaKaTe ry:n hallituksen pöytäkirjat 2009-2013